

---

## Allergi og miljø

*Lis Keiding, DIKE*

---

Astma, allergi og andre overfølsomhedssygdomme må naturligt være genstand for interesse i en miljømedicinsk sammenhæng. Dels er der tale om, at allergener i omgivelserne er en nødvendig forudsætning for de allergiske lidelser, dels spiller andre faktorer såsom irritativt virkende stoffer i miljøet en rolle for risikoen for udvikling af overfølsomhedssygdomme og forværring af symptomer derpå.

I disse år er der en tiltagende opmærksomhed på, at flere af de såkaldte atopiske sygdomme er blevet mere almindelige og må betragtes som folkesygdomme. Det drejer sig både om atopisk eksem (også kaldet astmaeksem eller børneeksem), allergisk snue i form af høfeber eller helårssnue og astma. Arvelig disposition vides at spille en stor rolle. Den stigning i forekomsten af disse sygdomme, som beskrives i mange undersøgelser fra industrialiserede lande, ser dog ud til at være sket inden for en periode, der er for kort til, at det kan forklares alene med et ændret genetisk grundlag for sygdommene. Der er således meget, der tyder på, at nogle faktorer i miljøet har en væsentlig indflydelse.

I Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter defineres miljøfaktorer meget bredt, og det er der formentlig også brug for ved vores søgen efter væsentlige faktorer for stigning i allergi og anden overfølsomhed. Hvor stor en del af forklaringen kan for børnenes vedkommende hentes i ændringer i livsstils-, arbejdsmiljø- eller andre miljøpåvirkninger af de kommende forældre, i forskydningen mod højere alder hos forældre, i fosterets miljø, i kostens ændrede sammensætning, udsæt-

telse for passiv rygning, allergener fra pelsbærende kæledyr i hjemmet, øget mængde husstøvmideallergener i dårligt ventilerede boliger eller ændret mønster for infektioner hos småbørn, efter at så mange bliver passet i vuggestuer mv., og antal søskende er blevet mindre ?

Hvor meget betyder det, at pollen kan være blevet mere allergifremkaldende pga. luftforurening i form af partikler, som kan påvirke både pollen og menneskers luftveje ? Hvad er dosis-respons forholdet for udvikling af allergier? Hvorfor ser det ud til, at allergi ikke så hyppigt forekommer hos børn på landet som i byerne, hvor udsættelse for nogle allergener sker på en anden måde ? Er den øgede forekomst af allergi i bedre socioøkonomisk stillede familier, som er vist i visse undersøgelser, reel ? Er vi blevet mere modtagelige over for allergener i omgivelserne, reagerer vi kraftigere på dem nu end tidligere, eller er det især forhold ved allergenerne selv, der har ændret sig?

Mange af de ovennævnte spørgsmål blev stillet, og forslag til projektemner blev formuleret på et arbejdsseminar for forskere og forebyggere om forebyggelsesrelevant forskning inden for børneallergi, afholdt af Dansk Institut for Klinisk Epidemiologi (DIKE) i samarbejde med Sundhedsstyrelsen i august 1994. På seminaret blev der også givet en status for den nuværende viden om allergi hos børn, forekomst og årsager i Danmark. I Handlingsplan for en forstærket forebyggelse af astma og allergi, Sundhedsministeriet 1993, var et sådant seminar blandt Sundhedsministeriets initiativer. Handlingsplanen var iøvrigt udarbejdet i fællesskab med en række andre ministerier

---

i erkendelse af, at en stor del af forebyggelsen ligger inden for andre ministeriers ressort.

Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter har for nylig været med til at stille forslag til forskningsemner ved en eventuel fortsættelse af den humane del af Det Strategiske Miljøforskningsprogram. Her er allergiområdet et af de emner, der foreslås. Gode dyremodeller til forudsigelse af luftvejsallergi og astma hos mennesker ved udsættelse for forskellige stoffer i luftvejene savnes, og der er bl.a. meget, der er påtrængende at få undersøgt om betydningen af faktorer i hhv. bolig- og institutionsmiljøerne, arbejdsmiljøet og det ydre miljø for udvikling af allergiske luftvejslidelser. Herunder bør der ses på samvirken af forskellige faktorer på tværs af miljøerne, og der kan eventuelt foretages specielle undersøgelser

af befolkningsgrupper med særlig modtagelighed og særlig risikofyldt samlet eksponering.

Når man gennemgår litteraturen i internationale videnskabelige tidsskrifter om epidemiologiske undersøgelser af astma, allergi og andre overfølsomhedssygdomme, er der i de senere år gjort mange forsøg på at klarlægge udviklingstendenserne for disse sygdomme og mulige årsager dertil blandt miljøfaktorer. Klare svar på de mange spørgsmål er ikke givet endnu, og det forventes således, at forebyggelsesrettet forskning inden for sammenhænge mellem allergi og miljø vil få en væsentlig plads også i en række danske forskningsinstitutioner i den kommende tid, herunder i institutioner tilknyttet Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter.